

SØNDAG 12. FEBRUAR 2017 15.00

BACHKANTATER

KANTATE 144 "NIMM, WAS DEIN IST, UND GEHE HIN" · KANTATE 153 "SCHAU, LIEBER GOTT, WIE MEINE FEIND"
KANTATE 167 "IHR MENSCHEN, RÜHMET GOTTES LIEBE" · BWV 200 "BEKENNEN WILL ICH SEINEN NAMEN"

Johann Sebastian Bach
ENGHAVE BAROK

KLAUDIA KIDON · KRISTIN MULDERIS · MARTIN VANBERG · JAKOB BLOCH JESPERSEN

WWW.ENGHAVEBAROK.DK

ENGHAVE KIRKE

SØNDER BOULEVARD 120 - VED CARLSBERG 5-STATION

FRI ENTRÉ

KØBENHAVNS MUSIKUDVALG
AUGUSTINUS FONDEN, TOYOTA FONDEN M.F.L.

VESTERBRO SOGN

FOLKEKIRKEN PÅ VESTERBRO

VELKOMMEN TIL KANTATER AF JOHANN SEBASTIAN BACH (1685-1750)

Kantate 144 "Nimm, was dein ist, und gehe hin"

havde sin førsteopførelse på Septuagesima søndag 6. februar 1724, og hører dermed til Bachs første kantateårgang fra Leipzig-årene. Septuagesima (halvfjerdsindstyvende) er den første søndag efter Helligtrekongertiden og markerer, at der nu er halvfjerds dage til Påske. Fra denne søndag går kirkeåret, via Fasten, i retning af Påsken, og det afspejles i dagens læsning, som er Matthæusevangeliets lignelse om arbejderne i vingården, der bliver betalt lige løn til trods for, at nogle har arbejdet hele dagen, mens andre er blevet hentet ind i ellefte time. En af de som har arbejdet hele dagen føler sig uretfærdigt behandlet, hvortil vinbonden svarer ham med kantatens motto: *Tag det, der er dit, og gå!* Kantatens ukendte librettist⁷ tolker lignelsen på den mest ligefremme måde: at man skal være nøjsom, og tilfreds med det Gud har tildelt én. En lære, det kan være godt at tage med sig ind i den forestående fastetid og påskens lidelseshistorie.

Bach gjorde kun sjældent brug af ordet *kantate* i sine titler. Som regel benytter han slet ingen genrebetegnelse, men angiver blot søndagen i kirkeåret samt besætning. Til denne *kantate* benævner han åbningskoret *Concerto*. Men satsen indeholder ingen af Bachs sædvanlige koncertante kendetegn, såsom for- og efterspil, eller en selvstændig orkestersats. Tværtimod er åbningskoret udformet som en vokal fuga i gammel motet-stil² med colla parte³ obo- og strygerledsagelse. Temaet har en viljefast karakter, som understreger vinbondens udsagn, mens det efterfølgende kontrasubjekt⁴ gentager ordene *gehe hin, gehe hin* med hurtige opadgående bevægelser. Det er et glimrende eksempel på Bachs evne til at understrege tekstens karakter i tema og motiver og han behandler det korte bibelcitater med sædvanlig nidkærhed: det lille *gehe hin*-motiv bliver gentaget hele tres gange i løbet af den blot otteogtres takter korte sats.

Gehe hin-motivet synes at fortsætte ind i altarien *Murre nicht, lieber Christ* (Mur ikke, kære kristne). Også her finder Bachs tema ind til tekstens karakter. Onomatopoietikonet⁵ *murre* (mukke, brokke) lægger Bach helt bevidst i et ubekvemt dybt leje for både sanger og instrumenter, mens *lieber christ* ligger højere og benytter *Gehe hin*-motivet fra åbningskoret: *gå væk!* Bach viser dermed at vi bør gå til Gud og understreger denne symbolik ved at vende alting på hovedet nogle takter senere. Han spejlvender temaet og bytter om på ordene, hvorved *lieber christ* nu ligger højt og lyst med et dramatisk spring ned i dybet til *murre nicht*. Således fortæller Bach os, at hengivelse til Gud kan vende murren og klage til forløsning og glæde. Den kristne skal ikke brokke sig men derimod være tilfreds med, hvad Gud har tildelt, hvilket udtrykkes i den cantabile B-del, der har karakter af en let og enkel gejstlig sang. Det er værd at bemærke, at B-delens orkestermellemspil benytter omvendingsmotivet fra A-delen, hvorved Bach får sat en tyk streg under pointen om at Gud er vejen.

Første vers af Samuel Rodigasts salme *Was Gott tut, das ist wohlgetan* afrunder første afsnit af kantaten i en firestemmig udsættelse. Bach viede senere ikke mindre end to koralkantater til denne salme; Kantate 99, skrevet et halvt år senere i september 1724, som del af hans koralkantateårgang, og i første halvdel af 1730'erne Kantate 100, som er en af de seneste kirkekantater, vi kender fra Bachs hånd.

Koralen følges af et kort tenor-recitativ som pointerer, at nøjsomhed fører til tilfredshed, mens ubeskedenhed derimod kun fører til utilfredshed. Recitativet afrundes med en *arioso*, hvor den foregående koraltæst citeres til ihukommelse: *Was Gott tut, das ist wohlgetan*.

Nøjsomheden er en skat i dette liv, som kan give tilfredshed selv i den største sorg, fortsætter sopranen i sin forløsende smukke arie. Bach vælger her at opløse den sædvanlige da-capo-form (ABA) på spektakulær vis: arien lægger almindeligt ud med et forspil og sopranens indsats som A-del, fulgt af B-deles tekstled med nyt motivisk materiale. Men herefter væver obo d'amoren A-delens tema ind i sopranens B-dels-tema og de to solister interagerer herfra mellem A- og B-delens motiviske materialer og tekstled, som en improviseret variation. Et befriende formbrud, som giver kantaten en ekstatiske meditativ konklusion.

Med denne forløsning når vi til den afsluttende koral, Albrecht von Preussens *Was mein Gott will, das g'scheh allzeit*. En ærkeluthersk salme som Bach, et lille år senere, 21. januar 1725, komponerede en koralkantate (BWV 111) over, som led i koralkantateårgangen – ligesom det gjaldt kantatens første koral.

BWV 200 "Bekennen will ich seinen Namen"

hører til den særlige kategori af Bachkantater, som hverken er en kantate eller af Bach. Der er tale om en enkelt arie for alt og to uspecificerede melodiinstrumenter med continuoledsagelse⁶, som første gang blev udgivet i 1935 af Ludwig Landshoff. Landshoff skriver om arien, at den befinder sig i en privat samling i Berlin, og at ejeren ikke ved andet om den, end at den var blandt faderens efterladte papirer og blev fundet dér i 1924. Den blev siden identificeret som et Bach-håndskrift og optaget i værkfortegnelsen, hvor den fik tildelt BWV-nummer blandt vokalværkerne.

Så sent som i 2008 kunne forskeren Peter Wollny i årets Bach-Jahrbuch endelig identificere ariens herkomst. Der er tale om en arie fra komponisten Gottfried Heinrich Stölzels passionsoratorium *Ein Lämmlein geht und trägt die Schuld*, som er skrevet i 1720'erne. Her har den teksten *Dein kreuz, o Bräutigam meiner Seelen*.

Bachs bearbejdelse er gennemgribende og bærer mesterens tydelige fingeraftryk bl.a. i de stramt imiterende violinstemmer. Håndskriftet stammer ifølge både Dürr og Wollny fra ca. 1742, men hvilken sammenhæng den har indgået i er stadig uvis. Teksten Bach benytter er en parafrase over Simeons lovsang, og det kunne knytte den til Maria Renselsesfest (40 dage efter Jesu fødsel – i dag bedst kendt som Kyndelmisse). Men er der tale om en enkeltstående gejstlig arie, eller har den indgået som del af en kantate eller oratorium, som er gået tabt? Det har vi stadig til gode at få opklaret...

Kantate 153 "Schau, lieber Gott, wie meine Feind"

er skrevet til søndag efter nytår og havde sin førsteopførelse 2. januar 1724. Dagens epistel er Første Petersbrev 4,12–19 om De kristnes lidelser, mens evangelielæsningen er Matthæusevangeliet 2,13–23 om Josefs flugt til Ægypten, Herodes' barnemord i Betlehem og familiens tilbagevenden til Israel og Nazaret. Librettisten benytter sig af begge læsninger, samt en række andre bibelcitater, og sammenstiller helt oplagt, den tidlige kristne menigheds pinsler med Herodes barnemord og den lille families landflygtighed.

Bachs første jul i Leipzig 1723/24 må have været en overvældende oplevelse for både menighed og de medvirkende: Juledag 25. december stod Kantate 63 *Christen, ätzet diesen tag* samt *Sanctus in D* (BWV 238) på programmet til højmessen og *Magnificat* (BWV 243a) til vesperen. Anden juledag 26. december Kantate 40 *Dazu ist erschienen der Sohn Gottes*, Tredje juledag 27. december Kantate 64 *Sehet, welch eine Liebe*, Nyttårsdag 1. januar Kantate 190 *Singet dem Herrn ein neues Lied*, Første søndag efter nytår 2. januar nærværende Kantate 153 *Schau lieber Gott, wie meine feind*, og blot fire dage efter på Helligtrekongers dag 6. januar Kantate 65 *Sie werden aus Saba alle kommen*. Det er ufattelige mængder musik af en ufattelig kvalitet, og selvom Bach givetvis har forberedt sig på højtiden, er der ingen tvivl om, at betragtelige dele af musikken er blevet skrevet undervejs. Desforuden skulle han lede prøvearbejdet – og stemmematerialet skrev jo heller ikke sig selv...

Dürr foreslår, at dette arbejdspres og hensynet til Bachs sangere ligger til grund for, at Bach i denne kantate for en sjælden gangs skyld erstatter det sædvanlige åbningskor med en enkel firestemmig koraludsættelse, men jeg er ikke enig i den antagelse. Det er sandsynligvis den samme ukendte librettist, der står bag teksterne til kantaterne 40 og 64 (som blev opført få dage tidligere), da de har det til fælles, at de ligeledes benytter hele tre indlagte koraler. Det er denne af librettisten givne forsmæssige struktur, samt Bachs evindelige higen efter at variere og overraske, som ligger til grund for dette valg. Hverken instrumentalister eller sangere bliver i øvrigt skånet i denne intense og dramatiske kantate.

Derimod fungerer David Denickes indledende salmevers som et kort og præcist afsæt:

*Se, kære Gud, hvordan mine fjender,
som jeg bestandigt må kæmpe med,
er så snedige og mægtige,
at de let kan overvinde mig.
Herre, hvis din nåde ikke holdt mig oppe,
så kan djævelen, kødet og verden
let styrte mig i ulykke.*

Dermed er scenen sat for kantatens problematik: den kristnes lidelser. Alten anråber i det indledende recitativ Gud om hjælp: *Jeg bor her blandt lutter løver og drager, og de vil med raseri og grimhed, om kort tid gøre en ende på mig.*

Bach sender straks hjælp med de forsikrende ord fra Esajas 41,10: *Frygt ikke, for jeg er med dig*, udformet som en af de karakteristiske bas-ariosoer med continuo-akkompagnement, som han så ofte benytter til bibel- og Jesuscitater.

Men det til trods er tenoren stadig i store kvaler og fortsætter i et dramatisk recitativ: *Ak, men min plage forstørres dag for dag, for mine fjender er så mange, mit liv er deres mål, deres buer er spændt mod mig, de retter deres pile til ødelæggelse, jeg skal dø ved deres hænder.* Det afsluttes med en ekspressiv arioso, og en sekvens af formindskede akkorder: *hjælp, Hjælper, hjælp! Red min sjæl!*

Her følger kantatens anden koral, 5. vers af Paul Gerhards passionssalme *Befehl du deine Wege*, som Bach også senere benyttede i sin Matthæuspassion. Verset forsikrer om, at Gud står fast uanset hvor mange djævle der forsøger at gå imod én.

Dette opildner tenoren til i trods at udfordre elementerne: *Storm kun, du tungsindsvej, vælt I stormfloder løs på mig. Slå I ulykkesflammer sammen over mig, forstyr, I fjender, min ro.* Bach benytter hele den franske operas effektregister til denne vanvittige udladning: skarpe punkteringer og hurtige løb i både strygere og continuo, som illustrerer stormen, malmstrømmen og flammehavet.

Som en anden faderskikkelse træder bassen ind på scenen og sætter den kristnes (tenorens) lidelser i relief med dagens evangelielæsning: Jesus var allerede som spæd udsat for langt større farer. Han kom til verden og blev flygtning da Herodes iværksatte myrderiet på de små drengebørn i Betlehem. Men Jesus vil dele himmeriget med hver og én som lider med ham, forsikrer han i den smukke afrundende arioso.

I en let minuet kan alten kaste sorgens og korsets åg af sine skuldre, for alt det vil forsvinde i himmeriget, hvor der er lutter jubel. Arien er befriet for konflikter og dissonanser, og er både stilistisk og stemningsmæssigt en fuldstændig kontrast til den foregående tenorarie. I ariens slutning når vi en næsten eksalteret jubel over udsigten til himmerig, da tempoet skifter til allegro med teksten *”Der veksler min Jesus lidelsen med salig lykسالighed og evig glæde.”*

Kantaten afrundes med en sidste firestemmig koraludsættelse, 16.-18. vers af Martin Mollers *Ach Gott, wie manches Herzeleid* – en salme Bach skrev koralkantaten BWV 3 over godt et år senere, januar 1725 som del af koralkantateårgangen. Melodiens tredelte takt og forsikringen om Guds beskyttelse, både i livet og i døden, giver en opløftende afslutning på en i øvrigt dramatisk kantate.

Kantate 167 ”Ihr Menschen, rühmet Gottes Liebe”

er skrevet til Sankt Hans dag 24. juni 1723, kun kort tid efter, at Bach havde påbegyndt sit embede i Leipzig. Søndagens evangelielæsning er fra Lukasevangeliet 1,57–80, fortællingen om Johannes Døbers fødsel og hans far Zakarias’ lovsang. Den gamle Zakarias var blevet stum efter i et syn at have set englen Gabriel, som fortalte, at hans aldrende kone Elisabeth skulle blive gravid med en søn, og at de skulle kalde ham Johannes. Efter Johannes er født får Zakarias mælet tilbage, og han lovpriser Gud for, at Herren har opfyldt den ed han svor Abraham, og at Johannes skal gå foran Herren (Jesus) og bane hans vej.

Tenoren personificerer Zakarias i den indledende 12/8 arie, en taktart Bach ligeledes benytter til de højtidelige processionskor. Librettisten benytter flere direkte citater fra Zakarias’ lovsang: *Lovet være Herren, Israels Gud og Han har oprejst os frelsens horn.* Tenoren akkompagneres af en elegant stryggersats, som veksler mellem koncertante tuttiafsnit og solistiske violinpassager. Frelsens horn bliver illustreret med en imitation af jagthorn og tenorens lovprisning når eksalterede højder med lange melismer på ordet *preis*.

Alten forsætter i sit recitativ lovprisningen af Gud, men nu fra det kristne menneskes synspunkt: Gud har holdt sit ord og har med Johannes Døberen ladet vejen bane for Jesus’ ankomst til verden, hvor han

skal *glæde de arme menneskeborn...* og her skifter recitativet over i en smuk og inderlig arioso med arpeggio⁷-cello-akkompagnement ...*med nåde og kærlighed, og lede dem til Himmerig i oprigtig bod.*

Det harmoniske forhold mellem Gud og menneske illustrerer Bach i en duet mellem sopran og alt: *Guds ord svigter ikke, det sker, som han har sagt.* Satsen er i en rolig 3/4-takt og indledes med en solo for den obligate⁸ obo da caccia, med hvad der viser sig at være en ornamenteret bearbejdelse af soprans og altens tema. De to stemmer følger hinanden i parallelle tertser og sekster og tætførte imitationer, mens oboen bibeholder sin mere frie og svævende rolle og dermed smyr sig som slangen omkring dem. Det kan meget vel illustrere Bachs idé om en paradisisk tilstand før slangen forførte Adam og Eva og gjorde dem til syndere, for i ariens B-dél refereres netop til *hvad Gud lovede i Paradis for så mange hundrede år siden.* Satsen skifter her til 4/4 og de "*mange hundrede år*" bliver itonesat med lange løb i de to sangstemmer. Men satsen vender nu tilbage i 3/4-takt med teksten "*har vi gudskelov erfaret*", før vi endelig kommer tilbage til A-delen. Et sælsomt brud på den gængse ABA-form, og måske Bachs måde at påminde os om, at Paradis – takket være Jesus – er her på jord...

Løftet i Paradis, som der refereres til, er Guds dom over slangen i forbindelse med Adam og Evas uddrivelse fra Paradiset i Første Mosebog kapitel 3: *Jeg sætter fjendskab mellem dig og kvinden, mellem dit afkom og hendes: Hendes afkom skal knuse dit hoved, og du skal bide hendes afkom i hælen.* Ifølge kristen lærdom er dette afkom Jesus – Guds søn, som kom til verden født af en kvinde – der skal knuse slangens hoved og dermed slette Adams og menneskets synd.

Kvindens afkom kom, efter tidens fylde fortsætter bassen og sammenligner denne velsignelse, som Gud lovede Abraham, med et gennembrud af solens stråler. Ligesom den stumme Zakarias kunne bryde ud i lovsang, skal den kristne menighed nu gøre det samme, intonerer han som en kantor⁹: "*Und stimmet ihn ein Loblied an*" på første linje af melodien til Johann Gramanns *Nun lob, mein Seel, den Herren.*

Herpå følger kantatens absolutte højdepunkt; 5. vers af netop denne salme, hvor hele ensemblet endelig mødes i en fælles lovprisning, og den friske og spændstige orkestersats omkring koralmelodien lever til fulde op til bassens foregående billede af et gennembrud af solens stråler.

¹ **librettist** *En forfatter til en Libretto. Libretto er teksten til et længere musikværk som f.eks. en opera, et oratorium eller en kantate.*

² **motet** *Oprindeligt en enkel kirkelig korsats, som med tiden udvikler sig i forskellige retninger bl.a. med stor indflydelse på åbningskorene i de protestantiske kirkekantater. Kommer af fransk **mot** eller italiensk **motto**, der betyder ord.*

³ **colla parte** *En musikalsk anvisning om at den akkompagnerende musiker følger solistens fraseringer.*

⁴ **kontrasubjekt** *Modtema i en fuga. Kaldes også obligat kontrapunkt.*

⁵ **Onomatopoietik** *Ord der efterligner en naturlig lyd. Kommer af græsk: onoma, "navn" eller "ord", og poiein, "skabe"*

⁶ **Continuo** *En samlet betegnelse for orkesterets basgruppe. Inklusiv akkordinstrumenter som orgel, cembalo og lut. Akkordinstrumenterne i continuo-gruppen spiller hovedsageligt efter orkesterets basstemme, men tilføjer akkorder og improvisationer ud fra satsens akkordforløb.*

⁷ **arpeggio** *Harpeagtig spillemåde med brudte akkorder.*

⁸ **obligat** *En supplerende instrumental- eller sangstemme der ledsager hovedtemaet.*

⁹ **kantor** *En person der leder sang i kirken. Oprindeligt betegnelsen for en forsanger, men i dag bruges betegnelsen primært om korledere i kirken. Bach var ansat som kantor ved Thomasskolen i Leipzig.*

PROGRAM

*Af hensyn til et sammenhængende forløb beder vi om,
at eventuelt bifald først finder sted til sidst*

Kantate 144 "Nimm, was dein ist, und gehe hin"

1. Kor

Nimm, was dein ist, und gehe hin.

Tag hvad der er dit og gå.

2. Arie - alt

Murre nicht,
Lieber Christ,

Wenn was nicht nach Wunsch geschicht;
Sondern sei mit dem zufrieden,
Was dir dein Gott hat beschieden,
Er weiß, was dir nützlich ist.

Beklag dig ikke,
du kære Kristne,

når noget ikke går, som du vil;
men vær tilfreds med,
hvad der er dig beskåret,
Han ved, hvad der er gavnligt for dig.

3. Koral

Was Gott tut, das ist wohlgetan,
Es bleibt gerecht sein Wille;
Wie er fängt meine Sachen an,
Will ich ihm halten stille.
Er ist mein Gott,
Der in der Not
Mich wohl weiß zu erhalten:
Drum lass ich ihn nur walten.

Hvad Gud gør er velgjort,
Hans vilje er retfærdig.
Jeg accepterer,
hvad Han gør i mit liv.
Han er min Gud,
som bevarer mig,
når jeg er i nød:
Derfor lader jeg Ham råde.

4. Recitativ - tenor

Wo die Genügsamkeit regiert
Und überall das Ruder führt,
Da ist der Mensch vergnügt
Mit dem, wie es Gott fügt.

Hvor nøjsomhed hersker
og styrer alt,
der er mennesket fornøjet
med Guds bestemmelse.

Dagegen, wo die Ungenügsamkeit
das Urteil spricht,
Da stellt sich Gram und Kummer ein,
Das Herz will nicht
Zufrieden sein,
Und man gedenket nicht daran:
Was Gott tut, das ist wohlgetan.

Men hvor ubeskedenhed
hersker,
der græmmes man.
Hjertet vil ikke
være tilfreds,
og man betænker ikke,
at hvad Gud gør, er velgjort.

5. Arie - sopran

Genügsamkeit
Ist ein Schatz in diesem Leben,
Welcher kann Vergnügung geben
In der größten Traurigkeit,
Genügsamkeit.
Denn es lässt sich in Allem
Gottes Fügung wohl gefallen
Genügsamkeit.

Nøjsomhed
er en skat i livet,
som kan glæde
i den største bedrøvelse,
for nøjsomhed
lader sig i alt
nøjes med, hvad Gud vil.
Nøjsomhed.

6. Koral

Was mein Gott will, das gscheh allzeit,
Sein Will, der ist der beste.
Zu helfen den'n er ist bereit,
Die an ihn glauben feste.
Er hilft aus Not, der fromme Gott,
Und züchtiget mit Maßen.
Wer Gott vertraut,
fest auf ihn baut,
Den will er nicht verlassen.

Lad det altid ske, som Gud vil.
Hans vilje er den bedste.
Han er altid parat til at hjælpe den,
der tror fast på Ham.
Han hjælper os i vor nød, den gode Gud,
og tugter os med måde.
Den, der stoler på Gud
og bygger fast på Ham,
vil Han ikke forlade.

Fællessalme DDS 245 (synges stående):

Severus Gastorius 1681

Op - stand - ne Her - re, du vil gå med os til ver - dens
Hvor du går hen, skal di - ne små dit fod - spor se og
en - de. Du går for - ud for os til Gud, dér
ken - de. vil du, di - ne kæ - re skal al - tid hos dig væ - re.

1 Opstandne Herre, du vil gå
med os til verdens ende.
Hvor du går hen, skal dine små
dit fodspor se og kende.
Du går forud
for os til Gud,
dér vil du, dine kære
skal altid hos dig være.

2 Men, Herre, du ved selv, hvor trangt
det er med hjertefreden,
når vi kan mærke, der er langt
herfra til evigheden,
når dine spor,
dit eget ord,
blir visket ud i sandet,
og vejen blir forbandet.

3 Til Emmaus går vejen tit
i følgeskab med sorgen.
I mørket går vi skridt for skridt,
der er så langt til morgen!
Klar op vort mod,
lys for vor fod,
stå op, gå os i møde,
stå op for os af døde!

4 Luk skriften op og hjertet med,
lad påskesolen skinne,
så uforstand og tungnemhed
som tåger må forsvinde!
Da skal al trods
forgå i os,
som sten fra graven vælte,
som dug for solen smelte.

5 Opstandne Herre, hos os bliv,
når dagen går til ende,
lad ordet om et evigt liv
i vore hjerter brænde!
Den blinde ser,
den bange ler,
når brødet med dig brydes,
vi kender dig - og frydes.

*Luk 24,13-35
Johannes Johansen 1976 og 1990.*

BWV 200 "Bekennen will ich seinen Namen"

1. Arie - alt

Bekennen will ich seinen Namen,
Er ist der Herr, er ist der Christ,
In welchem aller Völker Samen
Gesegnet und erlöset ist.
Kein Tod raubt mir die Zuversicht:
Der Herr ist meines Lebens Licht.

Jeg vil bekende Hans navn,
Han er Herren, Han er Kristus,
i hvem alle folkeslag og alle slægter
er velsignet og forløst.
Ingen død stjæler min tillid:
Herren er mit livs lys.

Prædiken

Kantate 153 "Schau, lieber Gott, wie meine Feind"

1. Koral

Schau, lieber Gott, wie meine Feind,
Damit ich stets muss kämpfen,
So listig und so mächtig seind,
Dass sie mich leichtlich dämpfen!
Herr, wo mich deine Gnad nicht hält,
So kann der Teufel, Fleisch und Welt
Mich leicht in Unglück stürzen.

Se, kære Gud, hvordan mine fjender,
som jeg bestandigt må kæmpe med,
er så snedige og mægtige,
at de let kan overvinde mig.
Herre, hvis din nåde ikke holdt mig oppe,
så kan djævelen, kødet og verden
let styrte mig i ulykke.

2. Recitativ - alt

Mein liebster Gott,
ach lass dichs doch erbarmen,
Ach hilf doch, hilf mir Armen!
Ich wohne hierbei lauter Löwen und bei Drachen,
Und diese wollen mir durch Wut und Grimmigkeit
In kurzer Zeit
Den Garaus völlig machen.

Min kæreste Gud,
forbarm Dig dog,
hjælp dog mig arme menneske, ja, hjælp mig dog!
Jeg bor blandt lutter drager og løver,
og de vil
i vrede og raseri
snart udslette mig.

3. Arie - bas

Fürchte dich nicht, ich bin mit dir.
Weiche nicht, ich bin dein Gott;
ich stärke dich,
ich helfe dir auch
durch die rechte Hand
meiner Gerechtigkeit.

Frygt ikke, jeg er med dig.
Vig ikke tilbage, jeg er din Gud;
jeg giver dig styrke,
jeg hjælper dig
ved min retfærdigheds
højre hånd.

4. Recitativ - tenor

Du sprichst zwar, lieber Gott, zu meiner Seelen Ruh
Mir einen Trost in meinen Leiden zu.
Ach, aber meine Plage
Vergrößert sich von Tag zu Tage,
Denn meiner Feinde sind so viel,
Mein Leben ist ihr Ziel,
Ihr Bogen wird auf mich gespannt,
Sie richten ihre Pfeile zum Verderben,
Ich soll von ihren Händen sterben;
Gott! meine Not ist dir bekannt,
Die ganze Welt wird mir zur Marterhöhle;
Hilf, Helfer, hilf! errette meine Seele!

Ganske vist, kære Gud, taler Du beroligende til mig
for at trøste mig i min lidelse.
Men ak, mine plager
vokser dag for dag,
for mine fjender er mange,
de stræber mig efter livet
og retter deres buer imod mig,
så deres pile kan ramme mig,
og jeg skal dø for deres hånd.
Gud! Du kender min nød,
hele verden bliver mig en smertens hule,
hjælp, Frelser, hjælp! frels min sjæl!

5. Koral

Und ob gleich alle Teufel
Dir wollten widerstehn,
So wird doch ohne Zweifel
Gott nicht zurücke gehn;
Was er ihm fürgenommen
Und was er haben will,
Das muss doch endlich kommen
Zu seinem Zweck und Ziel.

Om så alle djævle
ville kæmpe imod dig,
så ville Gud helt sikkert
ikke vige fra dig.
Hvad Han har sat sig for,
hvad der er Hans mål
og formål,
det vil ske til sidst.

6. Arie - tenor

Stürmt nur, stürmt, ihr Trübsalswetter,
Wallt, ihr Fluten, auf mich los!
Schlagt, ihr Unglücksflammen,
Über mich zusammen,
Stört, ihr Feinde, meine Ruh,
Spricht mir doch Gott tröstlich zu:
Ich bin dein Hort und Erretter.

Ras kun, ras I storme,
skyl, I floder, ind over mig!
Lad ulykkens flammer
slå sammen over mig,
Når I, mine fjender, forstyrrer min ro,
taler Gud dog trøstende til mig:
Jeg er din tilflugt og din frelser.

7. Recitativ - bas

Getrost! mein Herz,
Erdulde deinen Schmerz,
Lass dich dein Kreuz nicht unterdrücken!
Gott wird dich schon
Zu rechter Zeit erquicken;
Muss doch sein lieber Sohn,
Dein Jesus, in noch zarten Jahren
Viel größere Not erfahren,
Da ihm der Wüterich Herodes
Die äußerste Gefahr des Todes
Mit mörderischen Fäusten droht!
Kaum kömmt er auf die Erden,
So muss er schon ein Flüchtling werden!
Wohlan, mit Jesu tröste dich
Und glaube festiglich:
Denjenigen, die hier mit Christo leiden,
Will er das Himmelreich bescheiden.

Vær fortrøstningsfuld, mit hjerte,
udhold din smerte,
lad ikke dit kors tynde dig!
Gud vil styrke dig,
når tid er;
Hans elskede søn, din Jesus,
måtte jo lide langt større nød
i sine første år,
da galningen Herodes
bragte Ham i livsfare
og truede med at myrde Ham!
Næppe var Han kommet til jorden,
før Han blev en flygtning!
Velan, trøst dig med Jesus
og stol fast på:
at de, der hernede lider med Kristus,
dem vil Han skænke Himmerriget.

8. Arie - alt

Soll ich meinen Lebenslauf
Unter Kreuz und Trübsal führen,
Hört es doch im Himmel auf.
Da ist lauter Jubilieren,
Dasselben verwechselt mein Jesus das Leiden
Mit seliger Wonne, mit ewigen Freuden.

Omend jeg skal leve mit liv
under kors og smerte,
så ophører dette jo i Himlen,
dér er lutter jubel,
min Jesus ombytter selv lidelsen
med salig fryd og evig glæde.

9. Koral

Drum will ich, weil ich lebe noch,
Das Kreuz dir fröhlich tragen nach;
Mein Gott, mach mich darzu bereit,
Es dient zum Besten allezeit!

Hilf mir mein Sach recht greifen an,
Dass ich mein' Lauf vollenden kann,
Hilf mir auch zwingen Fleisch und Blut,
Für Sünd und Schanden mich behüt!

Erhalt mein Herz im Glauben rein,
So leb und sterb ich dir allein;
Jesu, mein Trost, hör mein Begier,
O mein Heiland, wär ich bei dir!

Derfor vil jeg, fordi jeg er i live,
glad bære korset til Din efterfølgelse.
Min Gud, bered mig derpå,
det tjener mig til bedste.

Hjælp mig til at gribe mit liv rigtigt an,
så jeg kan fuldende mit løb,
hjælp mig også til at beherske mit kød og blod,
bevar mig fra synd og skam!

Bevar mit hjerte rent i troen,
så jeg alene lever og dør i Dig;
Jesus, min trøst, hør hvad jeg begærer,
oh, min Frelser, var jeg dog bare hos Dig.

Fællessalme DDS 381 (synges stående):

Hans Leo Hassler 1601

I - gen - nem nat og træng - sel går sjæ - lens val - farts - gang
med stil - le håb og læng - sel, med dyb for - vent - nings sang.

Det gen - nem nat - ten lu - er, det lys - ner gen - nem sky til

bro - der bro - der sku - er og ken - der ham på ny.

1 Igennem nat og trængsel
går sjælens valfartsgang
med stille håb og længsel,
med dyb forventnings sang.
Det gennem natten luer,
det lysner gennem sky
til broder broder skuer
og kender ham på ny.

2 Vor nat det lys oplive,
som aldrig slukkes ud;
ét sind os alle give
i trængsel trøstens Gud;
ét hjerte kærligt lue
i hver korsdragers bryst,
én Gud, til hvem vi skue,
én tro, ét håb, én trøst!

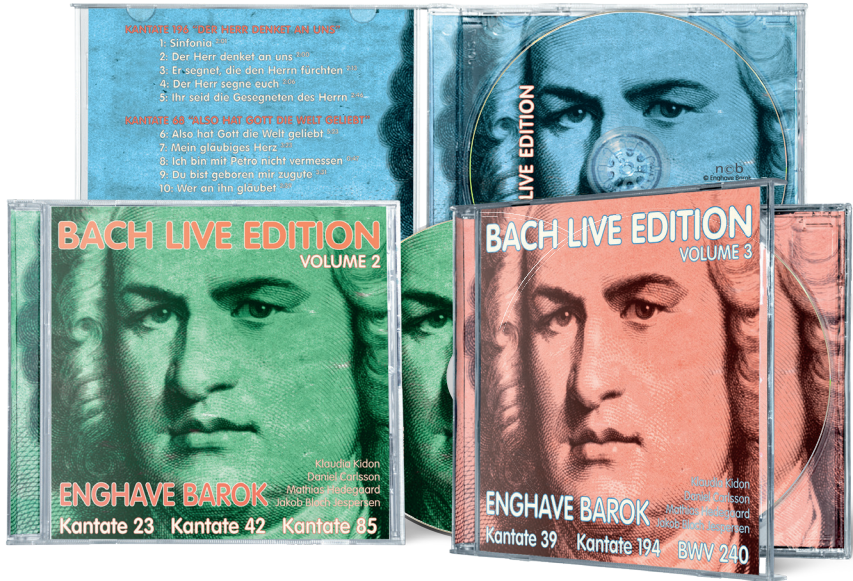
3 Én røst fra tusind munde,
én ånd i tusinds røst,
én fred, hvortil vi stunde,
én frelsens, nådens kyst,
én sorg, ét savn, én længsel,
én Fader her og hist,
én udgang af al trængsel,
ét liv i Jesus Krist!

4 Så gå vi med hverandre
den store pilgrimsgang.
Til Golgata vi vandre
i ånd, med bøn og sang.
Fra kors, fra grav vi stige
med salig lov og pris
til den Opstandnes rige,
til frelsens Paradis.

*Rom 15,4-9; Ef 4,4-8
B.S. Ingemann 1843.*

Bøn & Velsignelse

TAG ENGHAVE BAROK MED HJEM!

BACH LIVE EDITION
Volume 1-3
kan købes ved udgangen

Kantate 167 "Ihr Menschen, rühmet Gottes Liebe"

1. Arie - tenor

Ihr Menschen, rühmet Gottes Liebe
Und preiset seine Gütigkeit!
Lobt ihn aus reinem Herzenstriebe,
Dass er uns zu bestimmter Zeit
Das Horn des Heils, den Weg zum Leben
An Jesu, seinem Sohn, gegeben.

I mennesker, lovpris Guds kærlighed
og pris Hans godhed!
Pris Ham af hjertens lyst,
for Han har, som forudbestemt,
givet Frelsens horn, vejen til livet,
til sin søn, Jesus.

2. Recitativ - alt

Gelobet sei der Herr Gott Israel,
Der sich in Gnaden zu uns wendet
Und seinen Sohn
Vom hohen Himmelsthron
Zum Welterlöser sendet.
Erst stellte sich Johannes ein
Und musste Weg und Bahn
Dem Heiland zubereiten;
Hierauf kam Jesus selber an,
Die armen Menschenkinder
Und die verlorenen Sünder
Mit Gnad und Liebe zu erfreun
Und sie zum Himmelreich
in wahrer Buß zu leiten.

Lovet være Israels Gud,
der vender sig mod os i nåde
og sender sin søn
fra Himlens høje trone
til verdens frelse.
Først gjorde Johannes sig beredt.
Han måtte bane
vejen for Frelseren.
Dernæst kom Jesus selv
for at glæde de arme menneskebørn
og de fortabte syndere
med nåde og kærlighed
og føre dem til Himmeriget
i ægte anger.

3. Duet - sopran & alt

Gottes Wort, das trüget nicht,
Es geschieht, was er verspricht.
Was er in dem Paradies
Und vor so viel hundert Jahren
Denen Vätern schon verhieß,
Haben wir gottlob erfahren.

Guds ord bedrager ikke,
det sker, som Han lover.
Hvad Han i Paradies
og allerede for hundreder af år siden
lovede deres fædre,
det har vi gudskelov erfaret.

4. Recitativ - bas

Des Weibes Samen kam,	Født af en kvinde
Nachdem die Zeit erfüllet;	i tidens fylde
Der Segen, den Gott Abraham,	kom den Velsignelse,
Dem Glaubensheld, versprochen,	som Gud havde lovet Abraham, troens helt.
Ist wie der Glanz der Sonne angebrochen,	Som solens glans brød Han frem,
Und unser Kummer ist gestillet.	og vores elendighed er forbi.
Ein stummer Zacharias preist	En stum Zacharias lovpriser
Mit lauter Stimme Gott vor seine Wundertat,	Gud med høj røst, da han står foran underet,
Die er dem Volk erzeiget hat.	Han har vist sit folk.
Bedenkt, ihr Christen,	Betænk, I kristne, også hvad Gud
auch, was Gott an euch getan	har gjort for jer,
Und stimmet ihm ein Loblied an!	og istem Hans lovsang!

5. Koral

Sei Lob und Preis mit Ehren	Dig være lov, pris og ære
Gott Vater, Sohn, Heiligem Geist!	Gud Fader, Søn og Helligånd!
Der woll in uns vermehren,	Som i os vil udbrede og lade vokse,
Was er uns aus Genad verheißt,	hvad Han nådigt har lovet os,
Dass wir ihm fest vertrauen,	så vi stoler fast på Ham
Gänzlich verlassn auf ihn,	og forlader os på Ham
Von Herzen auf ihn bauen,	af hele vort hjerte.
Dass unsr Herz, Mut und Sinn	Så vores hjerte, sjæl og sind
Ihm festiglich anhangen;	holder fast ved Ham;
Darauf singn wir zur Stund:	Lad os derfor nu synge:
Amen, wir werdns erlangen,	Amen, vi kan opnå det,
Gläubn wir aus Herzens Grund.	hvis vi tror af hjertens grund.

MEDVIRKENDE

Viggo Julsgaard Jensen – prædikant

ENGHAVE BAROK

Klaudia Kidon – sopran

Kristin Mulders – alt

Martin Vanberg – tenor

Jakob Bloch Jespersen – bas

Nina Fischer & Ulla Munch – ripienosopran

Justin Bland – trompet

Morten Kiernan – obo

Jane Gower – fagot

Jesenka Balic Žunic – 1. violin

Jens Solgaard – 2. violin

Anna Kinman – viola

Kjeld Steffensen – cello

Lars Baunkilde – violone

Christian Dehn Bang – orgelpositiv

Tak til:

Københavns Musikudvalg

Augustinus Fonden

Oticon Fonden

Toyota Fonden

Dansk Organist og Kantorforbund

*Indsamlingen i dag går til KFUKs sociale arbejde:
Reden på Gasværksvej, som hjælper prostituerede på Vesterbro.*